

ТРИМЕСЕЧНО СПИСАНИЕ НА ГЛАВНАТА ДИРЕКЦИЯ НА СТАТИСТИКАТА

ГОДИНА I — СОФИЯ — КНИГА IV

REVUE TRIMESTRIELLE
DE LA DIRECTION GÉNÉRALE DE LA
STATISTIQUE

I ANNÉE — SOFIA — FASCICULE IV

VIERTELJAHRSCHEFTE
DER GENERALDIREKTION DER
STATISTIK

I JAHRGANG — SOFIA — HEFT IV

СТАНИСЛАВЪ КОНЪ — STANISLAS KOHN

Професоръ по статистика въ руския юридически факултетъ въ Прага — Professeur de statistique à la faculté russe de droit à Prague

Сжщина на статистиката и на статистическия методъ¹⁾

L'essence de la statistique et de la méthode statistique¹⁾

1. Както и да се решава въпросътъ, *що е статистика* — въпросъ, който е предизвиквалъ и продължава да предизвиква безкрайни спорове, — едно е безспорно: че съществуватъ едни особени методи на познанието, които се наричатъ статистически. Поради това, нужно е преди всичко да си уяснимъ въ що се състои сжщината на тѣзи статистически методи на познанието.

Сжщината на тѣзи методи, току-речи, вече не предизвиква голѣми спорове. Всички се съгласяватъ, на първо мѣсто, че това сж методи на *масово* наблюдение, на масово изучаване на едни или други отъ окръжаващитѣ ни предмети. Основното имъ свойство е, че изследователътъ се интересува не отъ отдѣлнитѣ единични предмети, а отъ цѣлитѣ съвокупности на предметитѣ, намиращи се въ опредѣлени рамки на пространство и време: безъ да се занимава съ всѣки единиченъ предметъ отъ тѣзи съвокупности като такъвъ, той се стреми само да добие една „сборна“ (sommaire), сбита характеристика на съвокупнитѣ като едно цѣло, както по отношение на количеството имъ, тѣй и отъ гледище на едни или други тѣхни признаци. Така, когато правимъ преброяване на населението въ една страна, за да опредѣлимъ неговия брой и съставъ по полъ, възраст, народност, професия и т. н., нась съвсемъ не ни интересува отдѣлния жителъ като такъвъ; ние се стремимъ само

да получимъ общата „сборна“ характеристика за състава на населението на страната, окръга, околията, града, отъ гледище на интересуващитѣ ни признаци, и сведенията, които събираме за всѣко лице по отдѣлно, ни служатъ не като крайна целъ, а само като срѣдство, за да добиемъ общия сборъ, отъ който ще се прояви потрѣбната ни обща характеристика на населението. Следъ като всички резултати се подведатъ и се получи сборната характеристика, всички преброителни индивидуални карти, съставени за отдѣлнитѣ лица, се складиратъ въ архивата, отдето ако бждатъ извадени впоследствие, то сигурно това ще е не съ целъ да се правятъ справки за отдѣлнитѣ лица. Сжщо така и когато се извършва преброяване на добитѣка, всѣка отдѣлна крава или конь ни най-малко интересува статистика, а той се стреми да добие само сборната характеристика на добитѣка на страната, провинцията или окръга; или когато регистрираме ражданията, женитбитѣ или умираанията нашата крайна целъ не е добиването сведения за всѣки даденъ смъртенъ случай или случай на раждане, а само да получимъ сбита (стегната) характеристика за цѣлата съвокупностъ смъртни случаи или раждания, станали презъ течение на годината или месеца въ предѣлитѣ на дадена страна, градъ, окръгъ и т. н.²⁾

¹⁾ Въведение къмъ наскоро излѣзлата на чешки езикъ книга на автора „Основи на теорията на статистическия методъ“ (Základy teorie statistické metody), Прага, 1929, издадена отъ Дирекцията на статистиката на Чехословашката република.

²⁾ Introduction de l'ouvrage de l'auteur, récemment paru en tchèque et intitulé „Základy teorie statistické metody“ (Les bases de la théorie de la méthode statistique), Prague, 1929, édition de l'Office de statistique de l'Etat de la République Tchécoslovaque.

²⁾ Понѣкога съ предприеманитѣ статистически операции се свързватъ и нѣкои странични, *не статистически* задачи, които иматъ за целъ добиването на сведения за отдѣлнитѣ индивидуални случаи като такива. Напр., статистическитѣ сведения за отдѣлнитѣ престѣпници, събирани съ прѣвката целъ да послужатъ само за установяване сборната характеристика на престѣпността на дадена територия за даденъ периодъ време, се използватъ отъ властитѣ за съставяне справки за сждимостъ на отдѣлнитѣ лица, които справки служатъ за сведение на сждебнитѣ учреждения. Тукъ, обаче, ние имаме именно присъединяване на една *странична не статистическа* целъ.